

MBO'ers en positie op de arbeidsmarkt

Introductie

PlaytoWork is ontstaan vanuit een visie dat als je zwakkere doelgroepen in de samenleving betere ondersteuning geeft bij het ontwikkelen van hun carrière, dat daar dan niet alleen individuen mee worden geholpen, maar dat er wijdere sociale problemen worden opgelost. Betere carrièreperspectieven voor achtergestelde individuen zou tot een stabielere gelukkigere samenleving moeten leiden met minder criminaliteit en verbeterde integratie van minderheden.

In dit document wordt de kwetsbaarheid van de MBO doelgroep nader toegelicht.

Kwetsbaarheid van de doelgroep

PlaytoWork richt zich op jonge MBO'ers in de leeftijd van 16 tot en met 25 jaar. In Nederland gaat dit om 500.000 jongeren. Play to Work beschouwt deze volledige groep MBO-jongeren zeker niet als kwetsbaar. Dit neemt echter niet weg dat zich binnen die populatie wel degelijk kwetsbare groepen bevinden, die extra ondersteuning op de arbeidsmarkt nodig hebben en dit in onvoldoende mate vinden binnen de reguliere wegen naar werk. We hopen met onderstaande notitie een duidelijk beeld te scheppen van de doelgroep waar wij voor werken en de toegevoegde waarde die Play to Work aan hen biedt.

De arbeidsmarkt voor MBO-ers

Voor bepaalde afstudeerrichtingen zijn er goede arbeidsmarktperspectieven, denk hierbij aan zorg, techniek en onderwijs. Maar er zijn ook MBO-opleidingen waar beduidend minder goede arbeidsmarktperspectieven voor zijn, denk hierbij aan opleidingen als ICT, Media en Vormgeving. MBO-ers die deze opleidingen afronden, vinden minder snel na afronding van hun studie een baan en de baan die ze vinden is vaak van tijdelijke aard, waardoor ze vaak moeten switchen en tussendoor geregeld werkloos zijn.

Het ROA (Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt) heeft in december 2019 het rapport [“De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2024”](#) uitgegeven, waarin deze knelpunten worden beschreven en onderbouwd. Dit rapport is geschreven in september 2019, toen Nederland een record lage werkloosheid had. De impact van de Coronacrisis, waarin MBO'ers die veelal tijdelijke contracten hebben in een extra kwetsbare positie terecht zijn gekomen, zijn dus nog niet meegenomen in dit rapport. Alhoewel cijfers hierover nog niet beschikbaar zijn, geeft onderstaand artikel een verdere achtergrond over de problemen die door de Coronacrisis nu nog nijpender worden.

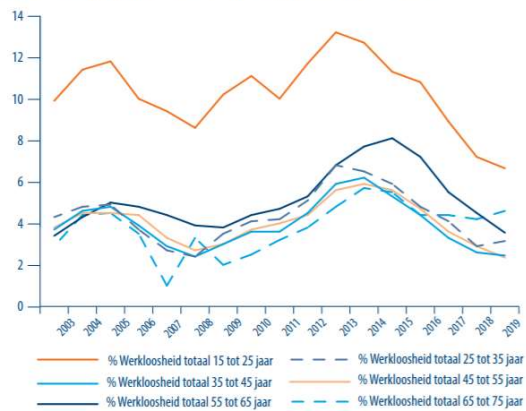
<https://www.nrc.nl/nieuws/2020/05/08/de-coronacrisis-is-een-onvoorstelbare-gamechanger-voor-de-arbeidsmarkt-a3999151>

Een aantal voor Play to Work relevante conclusies uit het rapport m.b.t. MBO'ers zijn:

1. Over het algemeen blijft de jeugdwerkloosheid structureel een stuk hoger dan voor de andere leeftijdsgroepen, vooral voor laagopgeleide jongeren (9% in 2019). Figuur 1.1

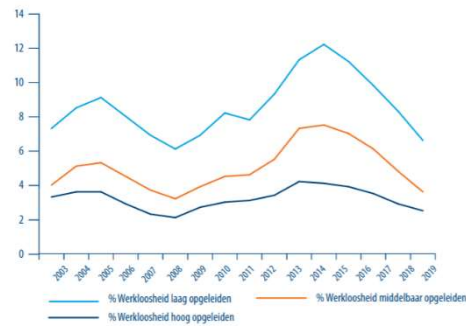
illustreert dat de werkloosheid onder 15 tot 25 jaar oude jongeren twee keer zo hoog ligt dan de gemiddelde beroepsbevolking. En figuur 1.3 illustreert: hoe lager de opleiding, hoe hoger de werkloosheidspercentages.

FIGUUR 1.2 Ontwikkeling in werkloosheid per leeftijdscategorie, 2003-2019*

* Meting van 2019 heeft alleen betrekking op de eerste helft van 2019
Bron: CBS (Statline), eigen bewerking

FIGUUR 1.3 Werkloosheid naar opleidingsniveau, 2003-2019*

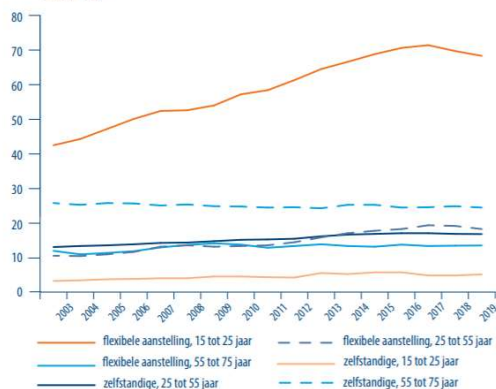
* Meting van 2019 heeft alleen betrekking op de eerste helft van 2019
Bron: CBS (Statline), eigen bewerking

Uit het onderzoek 'Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2018' blijken die werkloosheidscijfers ook binnen het MBO sterk uiteen te lopen, waarbij BOL1 en BBL1 de hoogste cijfers vertonen:

- BOL 1 – 20% werkloosheid
- BBL 1 - 12% werkloosheid
- BOL 2 – 6,4% werkloosheid
- BOL 3 – 6.7%

2. Van alle jongeren tussen de 15 en 25 jaar heeft 70% een tijdelijke baan, waarbij in het algemeen lager opgeleiden meer flexibele banen hebben. Ter vergelijking: van de 25 tot en met 55 jaar oude personen, hebben 15% een flexibele baan. Dit betekent dus dat met name de doelgroep van PTW als eerste haar baan verliest als de economie slechter draait. Ook investeren bedrijven in het algemeen minder in de opleiding en ondersteuning van tijdelijk personeel.

FIGUUR 1.6 Percentage zelfstandigen en werknemers met flexibele arbeidsrelatie, naar leeftijd (%), 2003-2019*

3. Vooral voor laagopgeleiden is er sprake van een achterblijvende loonontwikkeling.

4. Voor de studenten die zorg, techniek en onderwijs studeren blijven de arbeidskansen goed. Echter voor de andere 44% van de studenten (een aantal van 220.000), is de werkloosheid tussen de 6% (BOL3) en 19% (BOL4), afhankelijk van de studierichting. Tabel 2.1 illustreert dat van de 18 studiegroepen, er maar 3 goede arbeidsperspectieven bieden over de komende 5 jaar: MBO2 zorg en dienstverlening, MBO4 voedsel natuur en leefomgeving, MBO4 techniek bouw en proces industrie

TABEL 2.1 Toekomstige arbeidsmarktperspectieven naar opleiding (ITA) voor schoolverlaters, en percentage van het aanbod met matig-slechte, en (zeer) goede perspectieven, 2019-2024

ONR2019subsector	ITA	Typering arbeidsmarkt-perspectieven	Matig-slechte perspectieven (%)	(Zeer) goede perspectieven (%)
Mbo2 - economie en maatschappij	1,06	matig	100	0
Mbo2 - landbouw en natuur	1,02	redelijk	0	0
Mbo2 - techniek en ICT	1,03	redelijk	0	0
Mbo2 - zorg en dienstverlening	0,99	goed	0	100
Mbo3 - economie en administratie	1,08	matig	100	0
Mbo3 - handel, ondernemerschap, transport en logistiek	1,18	slecht	100	0
Mbo3 - voedsel, natuur en leefomgeving	1,02	redelijk	50	22
Mbo3 - ICT, media en vormgeving	1,06	matig	59	41
Mbo3 - techniek, bouw en procesindustrie	1,01	redelijk	0	38
Mbo3 - dienstverlening	1,05	redelijk	45	0
Mbo3 - gezondheidszorg en welzijn	1,02	redelijk	0	2
Mbo4 - economie en administratie	1,10	matig	100	0
Mbo4 - handel, ondernemerschap, transport en logistiek	1,08	matig	31	0
Mbo4 - voedsel, natuur en leefomgeving	0,88	goed	0	100
Mbo4 - ICT, media en vormgeving	1,22	slecht	100	0
Mbo4 - techniek, bouw en procesindustrie	0,87	goed	0	100
Mbo4 - dienstverlening	1,10	matig	72	8
Mbo4 - gezondheidszorg en welzijn	1,04	redelijk	48	43

Kansenongelijkheid voor MBO-ers

Binnen de doelgroep MBO-ers bevinden zich, los van afstudeerrichting, ook grote verschillen in arbeidsmarktperspectief als gevolg van kansenongelijkheid. Uit het onderzoek 'Schoolverlaters tussen onderwijs en arbeidsmarkt 2018' blijkt dat mbo-afgestudeerden met een niet-westerse achtergrond achterstand ondervinden in arbeidsparticipatie ten opzichte van mede-afgestudeerden met een Nederlandse achtergrond. Antilliaanse/Arubaanse meisjes en Marokkaanse jongens (mbo-2) laten de grootste achterstandspositie zien. Een groot deel van deze achterstand is te wijten aan factoren die niet direct meetbaar zijn, zoals taal- en sollicitatievaardigheden, arbeidsmarktdiscriminatie of het juiste netwerk. Deze 'onverklaarde achterstand' varieert sterk en verandert mee met de conjunctuur: tijdens crisisjaren is de onverklaarde achterstand groter. De werkgever heeft dan iets te kiezen, waardoor zoekgedrag, voorkeuren en arbeidsmarktdiscriminatie mogelijk een prominentere rol spelen.

De weg naar werk

Naast het hebben van studies waar geen grote vraag naar is, krijgen MBO'ers ook vanuit het bedrijfsleven weinig aandacht. De meeste investeringen in nieuwe HR tech bedrijven zijn gericht op HBO-ers en WO-ers. MBO'ers zijn zwaar ondervertegenwoordigd op LinkedIn, wat wel het kanaal is, waar de werkgevers en werknemers elkaar vinden.

PTW scoort met name goed bij bedrijven die kandidaten zoeken, waarbij soft skills het belangrijkste zijn. Voorbeelden van het type baan dat daarbij past is call center medewerker, verkoper in technische winkels of beveiliging bij justitiële inrichtingen. 90% van de kandidaten in het PTW bestand heeft een profiel waarbij de kandidaat geplaatst wordt op basis van de soft skills en niet op basis van de gevolgde studie. De app trekt bijvoorbeeld relatief weinig technisch installateurs en verpleegsters aan. Door gebruik te maken van de app wordt bovendien arbeidsmarktdiscriminatie voorkomen: de match vindt puur plaats op basis van het opgebouwde profiel, waarbij zaken als etnische achtergrond geen rol spelen.

PTW bemiddelt de groep kandidaten waar de werkloosheid al relatief hoog is en die de minste baan zekerheid heeft. Dit is een groep die nu aanvullend hard geraakt wordt door de Coronacrisis.